

ZBIÓR
ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH

ECONOMY. PAŃSTWO I PRAWO.
NAUKOWE WYSZUKAJ

Sopot

30.10.2015 - 31.10.2015

СБОРНИК
НАУЧНЫХ СТАТЕЙ

ЭКОНОМИКА.
ГОСУДАРСТВО И ПРАВО.
НАУЧНЫЙ ПОИСК

Сопот

30.10.2015 - 31.10.2015

U.D.C. 340+347+342+341+343+347.73+349.4+347.6+330+339.138

B.B.C. 94

Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Cena (zl.): bezpłatnie

Zbiór raportów naukowych.

Z 40 Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej "Economy.Państwo i Prawo. Naukowe Wyszukaj " (30.10.2015 - 31.10.2015) -

Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. - 48 str.

ISBN: 978-83-65207-45-6

U.D.C. 340+347+342+341+343+347.73+349.4+347.6+330+339.138

B.B.C. 94

Komitet Organizacyjny Konferencji:

1. W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, profesor, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska;
2. A. Murza, (Zastępca Przewodniczącego), MBA, Ukraina;
3. В. Куц, д.т.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия.
4. Р. Латыпов, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;
5. L. Nechaeva, dr, Ukraina;
6. М. Ордынская, профессор, Южный федеральный университет, Россия.
7. A. Prokopiuk, dr, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku, Polska;
8. A. Tsimayeu, dr, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus;
9. Е. Чекунова, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów. Pisownia oryginalna jest zachowana. Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour». Obowiązковым jest odniesienie do zbioru.

"Diamond trading tour" © Warszawa 2015

ISBN: 978-83-65207-45-6

SPIS /СОДЕРЖАНИЕ

SEKSCJA 11. ZARZĄDZANIA. MARKETING.(МЕНЕДЖМЕНТ. МАРКЕТИНГ)

1. Харченко Г. А., Струк І. І. 5
 ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПО-
 ДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

2. Khudobina G. I., Dobrunova A. I. 10
 ORGANIZATION AND MANAGEMENT OF BELGOROD STATE
 AGRARIAN UNIVERSITY NAMED AFTER V.YA. GORIN

3. Яковенко Н.Ю., Нежелъченко Е.В. 12
 КАДРОВЫЙ КОНТРОЛЛИНГ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСО-
 НАЛОМ

SEKSCJA 25. EKONOMIKA. (ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ)

4. Іваненко Т. В., Крошко Н.В. 15
 ЕКОНОМЕТРИЧНА БАГАТОФАКТОРНА МОДЕЛЬПРОГНОЗУВАН-
 НЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ

5. Щепачева Е.Д. 26
 РОЛИ ФИНАНСОВЫХ ИНСТИТУТОВ В РАЗВИТИИ МИРО-
 ВОЙ ЭКОНОМИКИ.ВЛИЯНИЕ СТРАН БРИКС НА МИРОВУЮ
 ЭКОНОМИКУ

6. Мелушова І. Ю., Вівденко М. А. 32
 УЗАГАЛЬНЕННЯ СУТНІСНОГО РОЗУМІННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПО-
 НЯТТЯ «АДАПТАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА»

SEKSCJA 26. PRAWOZNAWSTWO. (ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ)

7. Миронець О.М. 35
 ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ТА НОРМ
 АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

8. Ярема О.Г. 38
 НЕДОЛІКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ТАЄМНИ-
 ЦІ В УКРАЇНІ

9. Berdegulova L.A. 41
 HISTORICAL ASPECTS OF QUASI-STATE FORMATIONS

10. Berdegulova L.A.	43
THE GENESIS OF PARLIAMENTARISM IN THE QUASI-PUBLIC EDUCATION BY THE EXAMPLE OF THE REPUBLIC OF ABKHAZIA	
11. Алиева Ф.Т.	45
СООТНОШЕНИЕ ИНСТИТУТА НАКАЗАНИЯ В УГОЛОВНОМ ПРА- ВЕ РОССИИ И США	

Харченко Г. А.

к.е.н., старший викладач
кафедри менеджменту
ім. проф. Й.С. Завадського,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Струк І. І.

Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Ключові слова: потенціал, виробничий потенціал, ресурси, підприємство, формування.

Keywords: potentials, production capacity, resource, enterprise, formation.

В сучасних умовах господарювання ефективного функціонування аграрних формувань можливе за умови якісного розвитку матеріально-технічних, структурно-функціональних, соціально-трудових та інших елементів, що в свою чергу забезпечить їх конкурентоспроможність. Саме тому у динамічних ринкових відносинах особливо актуальним стає визначення ключових теоретичних аспектів формування виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств.

Складність категорії «виробничий потенціал сільськогосподарських підприємств» породжує різноманітність наукових підходів до трактування його сутності. Фундаментальні дослідження теоретико-методологічних проблем формування, оцінки та використання виробничого потенціалу в аграрній сфері належать таким ученим, як В. Г. Андрійчук, О.Д. Гудзинський, О.Ю. Єрмаков, О.В. Олійник, Б.Й. Пасхавер, В.В. Россоха, В.М. Трегобчук, О.В. Ульяновченко, В.Й. Шиян, А.Е. Юзефович та ін.

Метою даного дослідження є визначення аспектів формування виробничого потенціалу підприємства.

Одним із перших у вітчизняній науці поняття “виробничий потенціал” використав Анчишкін А.І. [1], який вважав, що виробничий потенціал являє собою економічну категорію, яка включає сукупність ресурсів, які у процесі виробництва приймають форму факторів виробництва. Такий ресурсний підхід до концепції виробничого потенціалу отримав достатньо широке розповсюдження серед дослідників.

На сучасному етапі розвитку виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств найбільш розрізняють дві ресурсні позиції. Перша розглядає виробничий потенціал як сукупність ресурсів без врахування їх взаємозв'язків і участі в процесі виробництва. Особливість другої ресурсної позиції полягає в трактуванні виробничого потенціалу як сукупності ресурсів, які можуть виробляти певну кількість матеріальних благ.

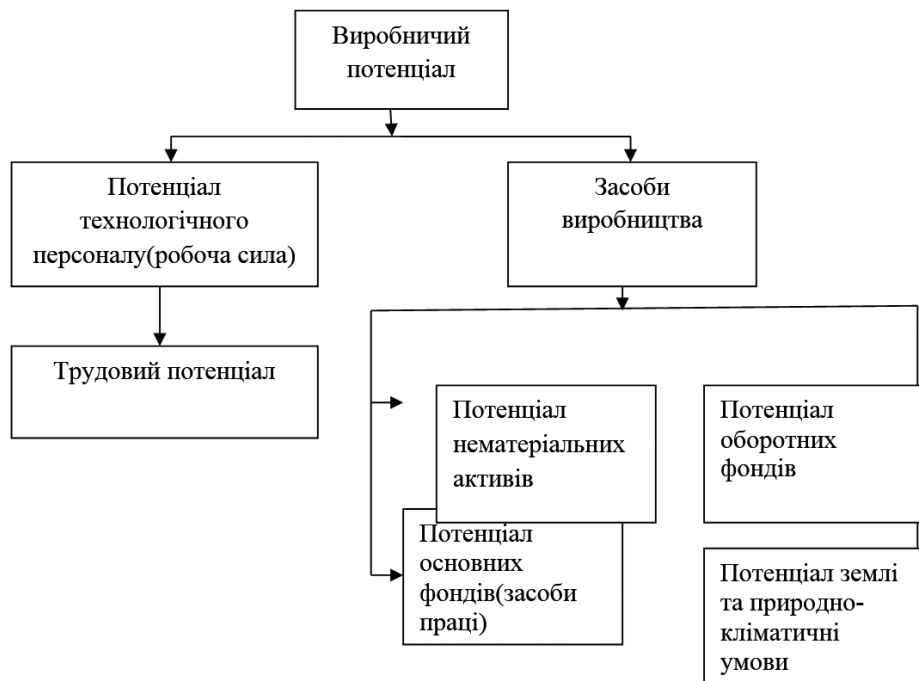

Рисунок 1 Структура виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств
Джерело: [2; 3; 9]

Райзберг Б.А. [6] розглядав виробничий потенціал як: 1) реальний обсяг продукції, який можна виробити при повному використанні ресурсів, які є у наявності; 2) наявні та потенційні можливості виробництва, наявність факторів виробництва, забезпеченість його основними видами ресурсів.

Аналіз існуючих точок зору дозволив дійти до висновку, що виробничий потенціал визначається сукупністю ресурсів, наданих у розпорядження аграрного підприємства для його виробничої діяльності, а кількісні та якісні параметри використання ресурсів показують результати виробничої діяльності. До складу виробничого потенціалу належать: потенціал землі та природно-кліматичні умови; потенціал основних фондів; потенціал оборотних фондів; потенціал нематеріальних активів; потенціал технологічного персоналу [1].

Головною метою виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств є виготовлення продукції при мінімальних ресурсних затратах. Слід зауважити, що для того, щоб виробничий потенціал аграрних формувань міг реалізовувати цей безперервний і постійно відновлюваний процес, його завданням є безперервне і постійне відновлення. Виробничий потенціал підприємства складається з наступних елементів (рис 1):

- робочі ресурси (робоча сила): від її кількості та якості залежить виробнича здатність господарської ланки та якість виготовлення продукції.
- матеріальні ресурси: вони відновлюються поза господарською системою, тому не завжди буває відповідною продукція, яка виготовляється.

Варто погодитися з думкою [9], які зазначають, що виробничий потенціал сільськогосподарського підприємства слід розглядати як систему з упорядкованим станом компонентів. Система виробничого потенціалу підприємства включає п'ять структурних компонентів: «вхід» системи, що відображають ресурси підприємства за основними факторами виробництва; виробничий процес, що забезпечує випуск конкурентоспроможної продукції; «вихід» системи, що виконує валовий дохід підприємства; зворотний зв'язок для відтворення компонентів системи; зовнішнє середовище, що впливає на потенціал підприємства. При системному підході «вхід» системи виробничого потенціалу підприємства представляють ресурси, що визначаються за основними факторами виробництва. Виробничий процес забезпечує випуск конкурентоспроможної продукції. Валовий дохід від реалізації продукції показує «вихід» системи виробничого потенціалу підприємства. Зворотний зв'язок у системі виробничого потенціалу підприємства є необхідним для відтворення її компонентів. Зовнішнє середовище в системі виробничого потенціалу підприємства визначає сукупність зовнішніх факторів, що впливають на діяльність підприємства.

Найкраще виробничий потенціал аграрних формувань визначається у його структурі, яка складається з певних ознак. Так, між елементами виробничого потенціалу повинно бути оптимальне співвідношення; вони мають бути взаємозамінні; елементи виробничого потенціалу мають бути об'єктивно пов'язані з функціонуванням і розвитком сільськогосподарського підприємства [2].

Формування потенціалу підприємства – це процес безперервного відновлення всіх його складових. Виділяються такі типи формування виробничого потенціалу [3; 4]:

1) просте формування потенціалу підприємства здійснюється в незмінних обсягах для відновлення спожитих факторів виробництва і забезпечення безперервності його функціонування; 2) розширене формування потенціалу підприємства передбачає кількісний та якісний розвиток виробничих факторів, а також інших складових потенціалу, котрі забезпечують вищу результативність його діяльності.

У межах розширеного формування можна виокремити три типи розвитку потенціалу підприємства [8; 9]:

1) екстенсивний (традиційний), при якому збільшення масштабів виробництва досягається за рахунок додаткового залучення трудових, природних ресурсів і засобів виробництва і збереження сформованої техніко-технологічної основи;

2) інтенсивний (інноваційний), коли розвиток потенціалу досягається через якісне вдосконалення факторів виробництва: застосування прогресивних знарядь і предметів праці та видів енергетичних ресурсів, підвищення кваліфікації технологічного й управлінського персоналу, а також постійне поліпшення використання всіх наявних складових потенціалу підприємства;

3) екстенсивно-інтенсивний (змішаний). Щодо змішаного типу розширеного формування потенціалу, то він характеризується збалансованістю або домінуванням одного з двох інших факторів розвитку. Тому розрізняють переважно екстенсивний, переважно інтенсивний чи змішаний характер економічного розвитку.

При формуванні та нарощуванні виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств необхідно дотримуватися певних принципів, основними з яких є [5]:

1) цілісність – всі складові елементи потенціалу слугують для досягнення однієї загальної мети, тобто виробництву матеріальних благ та послуг відповідно до

потреб споживачів; поєднання економічних інтересів розвитку виробництва з регіональними та загальнодержавними; задоволення потреб споживачів у високоякісних продукції, роботі, послугі;

2) охорона довкілля – процес формування та нарощення виробничого потенціалу на підприємстві повинен забезпечити рівновагу всіх компонентів природи при задоволенні потреб споживачів і нанесенні найменшої шкоди навколишньому середовищу;

3) системність – проявляється в тому, що виробничий потенціал повинен бути системою, яка пов'язує в єдине ціле цілі, ресурси і процеси, що проходять на даному підприємстві.

Елементами виробничого потенціалу підприємства можна вважати всі ресурси, які тим чи іншим чином пов'язані з функціонуванням підприємства. Що стосується виробничого потенціалу промислових підприємств, то до його складу доцільно включати матеріально-сировинні ресурси, які беруть безпосередню участь у процесах виготовлення продукції і науково-технічні ресурси. Чим потужніше база (матеріально-технічна) науково-технічного прогресу, тим ширше горизонти впровадження його досягнень, більше можливостей для вдосконалення і збільшення розмірів елементів виробничого потенціалу промислового підприємства [4].

Основна проблема у дослідженні виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств полягає в тому, що всі його елементи функціонують одночасно і в сукупності. Тобто виробничий потенціал є системою, причому складною і динамічною, оскільки всі зв'язки між окремими складовими потенціалу здійснюють безпосередній вплив на його елементи, модифікуючи вихідні властивості і закономірності їх функціонування, сприяючи тим самим переходу потенціалу у новий якісний стан як єдиного цілого, тобто системи вищого порядку.

Динамізм виробничого потенціалу аграрних формувань обумовлений впливом інновацій, нестабільністю зовнішніх чинників господарювання, кон'юнктурними умовами виробництва. Внаслідок впливу цих чинників постійно відбуваються певні структурні зрушення всередині виробничого потенціалу, а також якісні та кількісні зміни техніко-економічних показників, які його характеризують [5].

Отже, виробничий потенціал сільськогосподарських підприємств – це складна, організована, динамічна система, яка формується з множини елементів, що перебувають у взаємозв'язку та взаємодії і виконують різні функції в процесі виготовлення сільськогосподарської продукції необхідної кількості та якості і в терміни, визначені ринком.

Список використаних джерел

1. Анчишкин А.И. Прогнозирование роста экономики – М.: Экономика, 1996. – 98 с.
2. Гаєвська Л.М. Виробничий потенціал – основа розвитку підприємства / Л.М. Гаєвська, О.В. Чернова // Вісник Житомирського державного технологічного університету: – 2011. – № 1 (55). – С. 184-185.
3. Герасимчук З. В. Виробничий потенціал регіону: методика оцінки та механізми його нарощення: монографія [Текст] / З. В. Герасимчук, Л. Л. Ковальська. – Луцьк: ЛДТУ, 2008. – 242 с.

4. Іщук С. Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств [Текст] / С. Іщук // Регіональна економіка. – 2005. – № 2. – С. 48–56.
5. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібн. [Текст] / О. С. Федонін, І. М. Репіна, О. І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2008. – 316 с.
6. Райзберг Б.А., Стародубцева Е.Б. Курс економіки: Учебник. – М.: Инфра-М, 2010. – 672 с.
7. Старовойтов М. К. Практический инструментарий организации управления промышленным предприятием: монография / М. К. Старовойтов, П. А. Фомин. – М.: Высшая школа, 2009. – С. 36.
8. Фомин П. А. Особенности оценки производственного и финансового потенциала промышленного предприятия / П. А. Фомин, М. К. Старовойтов // Среднее профессиональное образование – 2008. – № 11.
9. Чевганова В. Я. До питання визначення економічної категорії «потенціал підприємства» [Текст] / Чевганова В. Я., Карпенко Ю. В. // Регіональні перспективи. – 2009. – № 2–3(9–10). – С. 214.

SUB-SECTION 10. Corporate staff management

Management of corporate staff competitiveness as the company primary competitiveness resource in modern economic paradigm

Khudobina Galina Ivanovna

Dobrunova Alina Ivanovna

Associate Professors, Ph.D. in Economics of the Department of

**ORGANIZATION AND MANAGEMENT
OF BELGOROD STATE AGRARIAN UNIVERSITY
NAMED AFTER V.YA. GORIN**

The world's leading countries with a high competitiveness rating, under the globalization processes, are passing from "social state" models to "effective state" models, which functions are characterized by the departure from operational national social policy, state social programs financial backing runoff.

Russia, with a low competitiveness rating, is also involved in the international competition and also starts morphing into "effective state" model, characterized by a high level of competitiveness

The modern company and staff managerial system, characterized by the employee and employer striving to implement their economic interests, faces especially acute problem of employees competitive strengths formation and development, that forms the necessary condition for these interests implementation. The employee, in the course of labor activity, can commit voluntary and involuntary errors. Such errors are named "human factor" influencing the results of labor and the competitive strengths of both the staff and the company as a whole.

Staff management in the enterprises with "high level of competitiveness" - is a constant process of costs optimization, development of labor productivity and increasing the number of applicants for the vacant positions. Salary increasing rate in competitive enterprises evidences the rise in labor productivity and satisfactory staff stimulation system. Otherwise, the salary cost escalation will lead to labor costs ratio increasing in the company's income and reduce performance measurements. The higher is the salary ratio, the greater is its impact on the profitability of sales, one of the highlights of the company competitiveness. Personnel, working for the organization, on the one hand, generate big ideas for improving technical, "production and management processes", being progress carriers, on the other hand, innovations lead to employees number decreasing and reduction of salary ratio in revenues. Thus, the staff may be an initiator of progressive initiatives, as well as the deterrent for innovations, if the employee incentive programme and assessment of its "fitness for company competitiveness purpose" will not be satisfactory" Therefore, it is necessary

to control such important indexes of the company competitiveness as the company overall performance and the single employee performance (productivity per single employee). [3]

It is fair to assume that the company competitiveness in the long term will be determined by each single employee and the staff as large competitiveness. Therefore, the company competitiveness and the employee, staff, top team competitiveness may be considered as two elements of one equation, where the main factor characteristics is the staff competitiveness, and profit-and-lost characteristics is the company competitiveness. Managing the pacing factor dynamics, one expects for result direct variation.

Material status variation evaluation analysis suggests that the most positive variations took place in youth and working age people material status [4].

Operating efficiency = Individual competence - Disadaptation [2]. The task of determining property package, forming the part of individual adaptive potential, still waits for its resolving. But, even now, it is possible to make a point of the three types of individual capabilities 1) the capability of developing their know-hows; 2) the capability of selective activating forms of activity necessary for the specific professional situations; 3) the capability of appropriate activity leveling, including redistribution of the internal reserves. It's obvious that the pronounced adaptive capacity of the individual enables its occupational adaptation and effective professional activity [1].

Applicable conventional methods and forms of the staff competitiveness management and its evaluation, already generally adapted in the Russian practice (certification, education, advanced professional training system etc..) are useful for evaluating the degree of the staff preparation to meet the project targets using the defined strategy, for start-up selection, and other aspects, but cannot guarantee the company targets meeting by the best (for the company and the employee) routes and as soon as is practicable, since they are not initially designed for deep staff motivation formation and application task acceptance.

Affected by identified issues, it seems to be optimal to use the coach technologies in staff management as the most effective technology of the company staff competitiveness improving that result in the company, as a market entity, improving.

Reference list

1. Vylegzhanina A.A. Staff competitiveness management//Tyumen, Tyumen State University newsletter, Tyumen, 2013. P.62-64
2. Ilyuk V.V. Staff competitiveness improving: internal control and promotion//Entrepreneur guide. 2012. Edit. XIII. P. 130-137. .
3. Sergeev A.A. Company staff competitiveness improving//Economics and Management. Moscow, 2013. Edition 9.P.33-36
4. Dorofeev A.F., Dobrunova A.I. Cluster approach to the rural development//Orel State Agrarian University newsletter. T. 53. No. 2. P. 98.

Яковенко Н.Ю.

Кандидат экономических наук,
Белгородский государственный аграрный университет
имени В.Я.Горина

Нежелченко Е.В.

Кандидат экономических наук,
Белгородский государственный аграрный университет
имени В.Я.Горина

КАДРОВЫЙ КОНТРОЛЛИНГ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСОНАЛОМ

Ключевые слова: управление персоналом, кадровый контроль, контроллинг персонала, критерии качества труда, концепция контроллинга, оценка результатов деятельности персонала.

Keywords: human resource management, personnel monitoring, controlling, personnel, criteria of quality of work, the concept of controlling, evaluation of staff performance.

Осуществляемые в России радикальные экономические преобразования, динамичные инновационные процессы во всех сферах хозяйственной и производственной деятельности, а также обострение рыночной конкуренции и глобализация экономики вызывают глубокий интерес отечественной науки и практики управления к мировому опыту активизации человеческого фактора для достижения эффективности и конкурентоспособности организаций.

Ожидаемыми системными эффектами должны стать качественное продвижение в подготовке кадров, развитие наукоемких производств, широкое внедрение новейших научных исследований и разработок в производство; повышение доступности и качества образования, востребованность выпускников учреждений профессионального образования на региональном рынке труда. [7]

Управление персоналом на предприятии следует понимать как процесс, охватывающий все основные фазы – планирование, контроль и регулирование. Для эффективного управления этим процессом, обеспечивающим конкурентоспособность предприятия в долгосрочной перспективе, необходимо разработать и внедрить систему контроллинга персонала. [6]

Под контроллингом персонала понимают систему внутрифирменного планирования и контроля в сфере персонала, которая помогает преобразовать стратегические установки в плановые величины и конкретные мероприятия, а также формировать основные положения по управлению персоналом.

Цель контроллинга персонала – поддержка управленческого решения в вопросах оптимального использования трудового потенциала и оценка стоимости человеческого капитала. В сферу его деятельности входят разработка и предоставление инструментов для обеспечения стратегического и оперативного потенциала поддержания необходимой производительности труда на предприятии. [3]

Основная задача контроллинга персонала – систематическая и интегрированная обратная связь между планированием и анализом отклонений.

Появление контроллинга на предприятиях связано с повышением нестабильности внешней среды, выдвигающей дополнительные требования к системе управления; увеличением скорости реакции на изменение внешней среды; необходимостью непрерывного отслеживания изменений, происходящих во внутренней и внешней среде функционирования организации. Это можно объяснить также необходимостью построения специальной системы информационного обеспечения управления [4].

Опираясь на выделенные цели и задачи кадрового контроллинга, определим следующие функции кадрового контроллинга:

- диагностическая функция включает комплексную оценку кадрового потенциала предприятия, программу упреждающего воздействия или коррекцию по отношению к диагностическому субъекту управления;
- функция обратной связи фиксирует и контролирует ход выполнения поставленных задач, ход состояния дел, состояние работы;
- координационная функция обеспечивает рациональность принятия управленческих решений;
- информационная функция занимается подготовкой и обработкой информации для принятия управленческих решений, а также обеспечивает автоматизацию информационных потоков в системе кадрового менеджмента;
- корректирующая функция обеспечивает оптимизацию управления организационной структуры. [2]

Кадровый контроллинг – это инновационный инструмент, наиболее востребованный в период перехода к информационному обществу, направленный на повышение качества управленческих решений с опорой на неразрывную связь знаний, процессов и компании. В системе управления персоналом он создает информационный контур обратной связи, обеспечивая выполнение HR-задач.

Выявление и учет качества труда работника осуществляется на основе системы качества функционирующей на предприятии. Ключевым элементом системы качества являются критерии качества труда – признаки или показатели, относительно которых осуществляется определение соответствия качества труда работника установленным на предприятии требованиям. В результате выявления и учета качества труда работника определяется и документально фиксируется степень соответствия качества труда работника установленным критериям качества. Конкретным выражением результатов выявления и учета качества труда являются документально подтверждаемые показатели, характеризующие качество труда того или иного работника. [1]

Контроллинг – это относительно новое направление деятельности в современном менеджменте организаций. С помощью контроллинга можно так управлять процессами текущего анализа и регулирования плановых и фактических показателей, чтобы по возможности исключить ошибки, отклонения и просчеты, как в настоящем, так и в будущем. Контроллинг можно определить как систему управления персоналом достижения конечных целей и результатов деятельности фирмы, в экономическом отношении, с некоторой долей условности, как систему управления прибылью предприятия. Экономический смысл контроллинга – эффективное наблюдение и управление, которые невозможны без постановки целей и планирования мероприятий их реализации.

Кадровый контроллинг отражает последствия экономических мер, принимаемых в сфере труда и трудовых отношений и уточняет тем самым значение социальных и экономических целей для лиц, ответственных за принятие решений. [5]

Кадровый контроллинг описывает и одновременно управляет кадровой политикой, трудовыми отношениями и экономическими процессами. При этом, с одной стороны, его задачей является ориентирование кадровой работы на требования «заказчика», а с другой – оптимальная организация социально-трудовых и экономических процессов с позиции работника и обеспечение их осуществления. Выполняя эти задачи, кадровый контроллинг способствует поддержанию стандартов качества кадровой работы.

Приоритетным направлением для разрешения противоречий в системе управления трудом выступает внедрение инновационных технологий формирования профессиональных компетенций, переподготовки и повышения квалификации кадров, что создает условия для реализации государственной политики в области формирования, распределения, обмена и использования рабочей силы.

Таким образом, концепции контроллинга персонала должны развиваться от приоритета контроллинга издержек к контроллингу эффективности, когда затратные показатели будут сопоставляться с показателями «выпуска». Возросшая ориентация на увеличение стоимости предприятия приведет к созданию новых методов оценки человеческого капитала. В этом плане потребуются решать не только методологические, но и этические вопросы оценки работы людей. [2]

Литература:

1. Аверчев И.В. Управленческий учет и отчетность. Постановка и внедрение / И.В. Аверчев. М.: Рид Групп, 2011. – 416 с.
2. Каткова Е.А. Кадровый контроллинг как инновационный инструмент управления персоналом / Е.А.Каткова, Ю.Н.Катков // Управление персоналом. – 2011.- №6.
3. Михайлова А.С. Практика внедрения модели кадрового контроллинга /А.С.Михайлова // Управление персоналом. – 2009. – №10.
4. Одегов Ю.Г., Никонова Т.В. Аудит и контроллинг персонала: Учебник. 2-е изд., перераб. И доп. М.: Издательство «Альфа-Пресс», 2010. 672 с.
5. Пономарева Е.В. Контроллинг на предприятии: учебное пособие/ Е.В.Пономарева /Изд-во: СПбУУиЭ, 2012. – 188 с.
6. Сланченко Л. И. Совершенствование системы управления персоналом как необходимое условие успешного функционирования предприятия и фактор повышения его конкурентоспособности / Л.И.Сланченко// Общество, политика, экономика, право. 2013.- № 2.- С. 42-45.
7. Худобина Г.И. Управление формированием и развитием кадрового потенциала в АПК Белгородской области / Г.И.Худобина // Материалы IV международной научно-практической конференции. – Прага, 2014. – С. 164-177.

Іваненко Т. В.

кандидат технічних наук, доцент кафедри
математичного аналізу та теорії ймовірностей
Національного технічного університету України «КПІ»

Крошко Н.В.

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри
математичного аналізу та теорії ймовірностей
Національного технічного університету України «КПІ»

ЕКОНОМЕТРИЧНА БАГАТОФАКТОРНА МОДЕЛЬ ПРОГНОЗУВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ

Ключові слова / Keywords: валютний курс / exchange rate, облікова ставка НБУ / NBU discount rate, сальдо зведеного платіжного балансу / consolidated balance of payments, валовий внутрішній продукт / gross domestic product, кредити рефінансування / loans refinancing, кореляційна матриця / correlation matrix, коефіцієнт детермінації / coefficient of determination.

Економіка України традиційно залишається залежною від американської валюти, тому питання утворення та прогнозування курсу долара США до української гривні є одним із найактуальніших економічних питань.

Як відомо, в основі валютного курсу лежить паритет купівельної спроможності валют. Але, оскільки іноземна валюта в Україні виступає ще й специфічним товаром, то валютний курс відіграє роль ціни на цей товар. Отже, під дією різноманітних ринкових та неринкових чинників курс може відхилитись від паритетного. Такими чинниками, зокрема, є співвідношення гривневої та доларової маси в країні, на яке впливають обсяги експорту та імпорту, надходження іноземних кредитів до України та необхідність їх обслуговування та погашення Україною, здійснення реальних та фінансових інвестицій на міжнародному рівні. На гривневу масу впливає Національний банк, який проводить відповідну грошово-кредитну політику: здійснює емісію гривні, установлює облікову ставку, норми обов'язкового резервування для комерційних банків, проводить операції з регулювання ліквідності комерційних банків, проводить операції з купівлі/продажу цінних паперів та виходить з валютними інтервенціями на міжбанківський валютний ринок. В останні роки значними стали надходження валюти в Україну від громадян, що працюють за кордоном. На курс гривні також впливає населення шляхом створення ажіотажного попиту на американську валюту під час нестабільності у фінансовій чи політичній сфері тощо. Зрозуміло, що кожний чинник створює тиск на валютний курс і змушує його відхилитись у бік зростання або зниження. Важливим також є не лише напрямок такої зміни, а і його інтенсивність. Зміна валютного курсу, що відбувається в реальності, є результатом спільного впливу усіх факторів, змоделювати та обчислити який є досить складною задачею.

Таблиця 1

Значення чинників, що впливають на курс долара США до гривні

Період	К\$, грн. за 100 \$ США	Os, %	Saldo, млн. \$ США	VVPgr, млн. грн.	VVP, млн. \$ США	Refin, млн. грн.
2012 р.						
1 кв.	802,52	7,73	-569	293493	36571,43	1772,6
2 кв.	804,75	7,50	-550	349212	43393,85	5175,6
3 кв.	808,86	7,50	321	387620	47921,77	12884,0
4 кв.	811,11	7,50	-3377	378564	46672,34	19828,2
2013 р.						
1 кв.	810,61	7,50	1821	303753	37472,15	920,0
2 кв.	811,48	7,39	360	354814	43724,31	2345,3
3 кв.	811,35	6,73	-635	398000	49054,05	5607,9
4 кв.	814,3	6,50	477	408631	50181,87	16111,3
2014 р.						
1 кв.	898,41	6,50	-4277	313568	34902,55	12591,6
2 кв.	1170,84	9,04	-5	375903	32105,41	24921,1
3 кв.	1255,85	9,94	-665	434166	34571,49	16767,1
4 кв.	1440,07	13,30	-8360	443091	30768,71	73977,9
2015 р.						
1 кв.	2133,08	16,57	-1941	367577	17232,22	47354,2
2 кв.	2164,81	30,00	641	449575	20767	12255,5

Кореляційно-регресійний аналіз впливу чинників на валютний курс

Проведемо дослідження впливу деяких з вищезазначених чинників на курс долара США до гривні. Для цього оберемо наступні чинники: облікова ставка НБУ, сальдо зведеного платіжного балансу, валовий внутрішній продукт (у національній валюті та в доларах США за середньозваженим курсом відповідного кварталу) та обсяги кредитів рефінансування НБУ комерційним банкам. Дані для розрахунків отримано з джерел [5; 6; 7], на підставі яких розраховано щоквартальні середньозважені значення за період з 2012 по 2015 роки (табл. 1). Для зручності подальших розрахунків уведемо такі позначення:

K\$ – середньозважений курс долара США до гривні на міжбанківському валютному ринку;

Os – середньозважена облікова ставка НБУ за квартал;

Saldo – сальдо зведеного платіжного балансу;

VVPgr – валовий внутрішній продукт України, виражений у гривні;

VVP – валовий внутрішній продукт України, виражений у доларах США за поточним курсом;

Refin – обсяг наданих НБУ коштів рефінансування.

Динаміку курсу долара та облікової ставки НБУ за період 2012 -2015 р.р. показано на рис.1 та рис. 2 відповідно. Навіть візуально видно, що характер змін цих показників ідентичний. Можна припустити високу кореляційну залежність між ними,

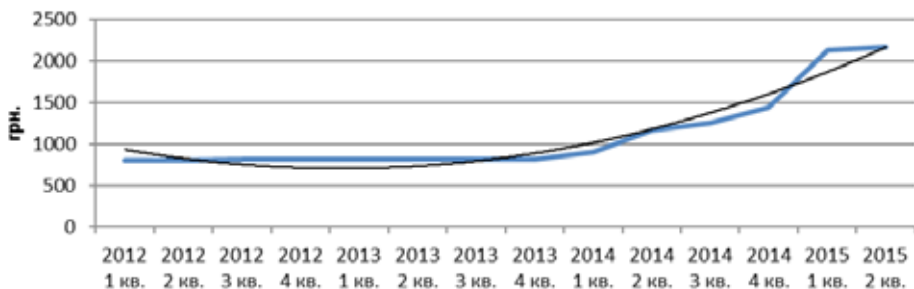

Рис. 1 Динаміка середньозваженого курсу долара на міжбанківському валютному ринку (грн. за 100 \$ США)

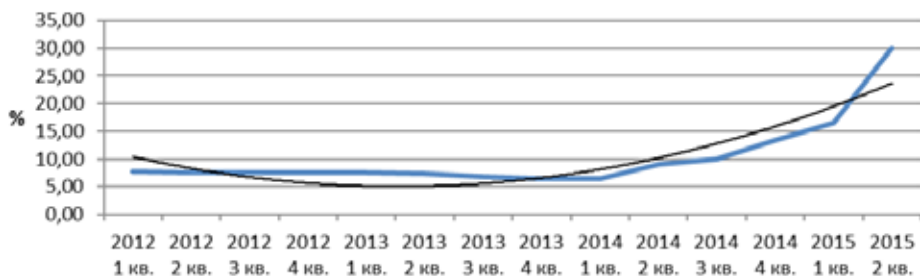

Рис. 2 Динаміка середньозваженої облікової ставки НБУ (%)

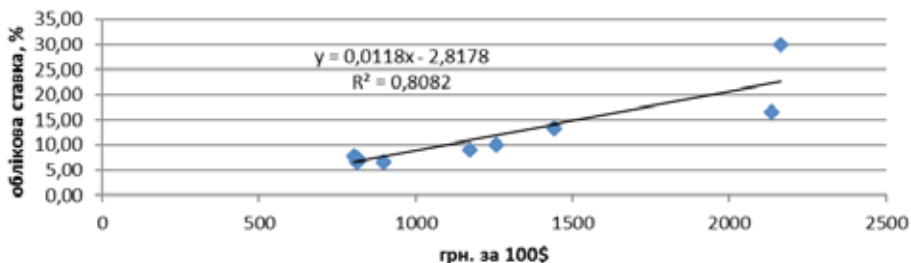

Рис. 3 Залежність між курсом долара та обліковою ставкою

яка відображує намагання регулятора стримати падіння національної валюти шляхом проведення політики «дорогих грошей» для зменшення гривневої маси в обігу. Тобто зростання облікової ставки є наслідком зростання курсу долара.

На рис. 3 зображено лінію тренду залежності курсу долара від облікової ставки, якою обрано пряму із значенням достовірності апроксимації $R^2 = 0.8$.

Розрахований коефіцієнт кореляції (позначимо його r) цих показників складає $r = 0.899$, що цілком підтверджує зроблене припущення.

Тепер проаналізуємо кореляційну залежність між курсом долара та сальдо зведеного платіжного балансу, динаміку якого представлено на рис. 4.

Як видно з рис. 4, попри значні коливання цього показника протягом кожного року, спостерігається загальна тенденція до його зниження, тобто перевищення

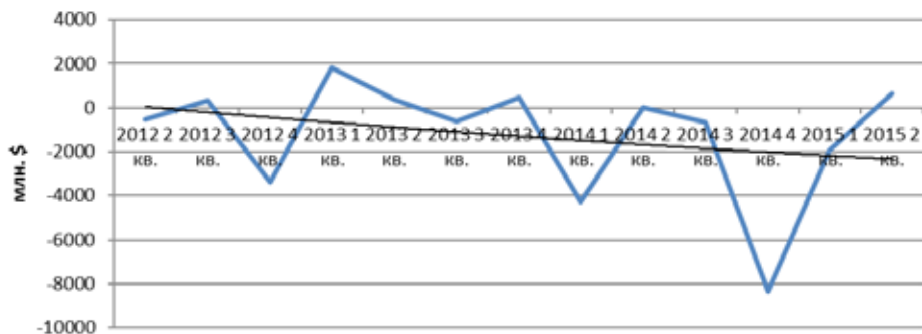

Рис. 4 Динаміка сальдо зведеного платіжного балансу (млн. \$ США)

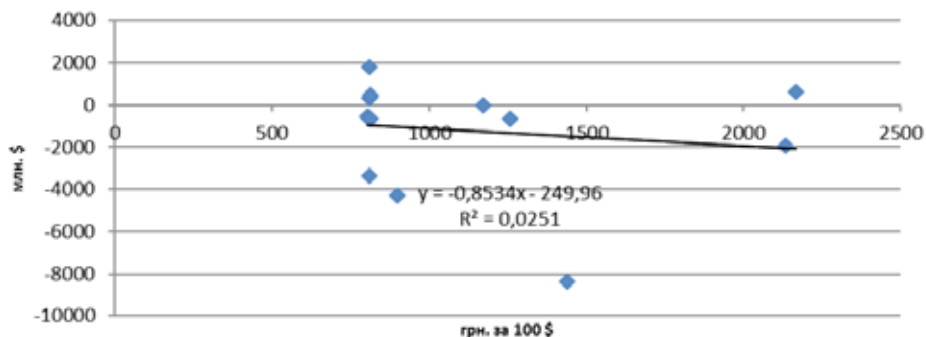

Рис. 5 Залежність між курсом долара та сальдо платіжного балансу

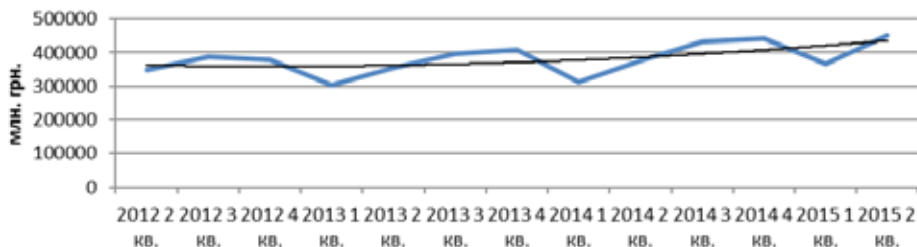

Рис. 6 Динаміка ВВП України (млн. грн.)

відтоку іноземної валюти з країни над її надходженням. Така ситуація зменшує обсяг доларової маси всередині країни, що призводить до підвищення курсу долара. На рис. 5 ця залежність проілюстрована прямою з від'ємним кутовим коефіцієнтом, а коефіцієнт кореляції цих показників складає $r = -0.158$, що означає досить слабкий обернений зв'язок ($|r| < 0.5$).

Далі визначимо наскільки пов'язані курс долара з обсягом ВВП України. Динаміку ВВП можна розглядати як індикатор загальної економічної ситуації в країні: зростання економіки, стагнацію або падіння. Розглянемо ВВП України у двох вимірах: у національній валюті (номінальний ВВП) та у доларах США за середньозваженим курсом поточного кварталу. Хоча американський долар також зменшує свою

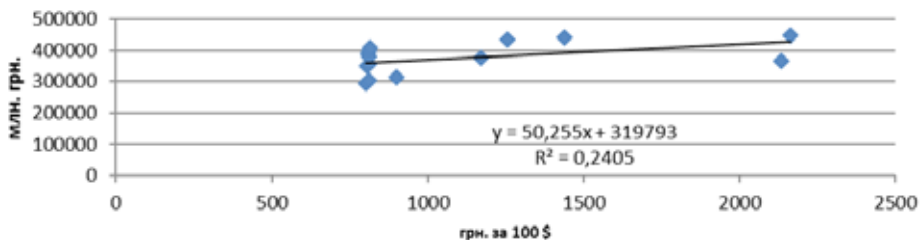

Рис. 7 Залежність між курсом долара та ВВП (млн.грн.)

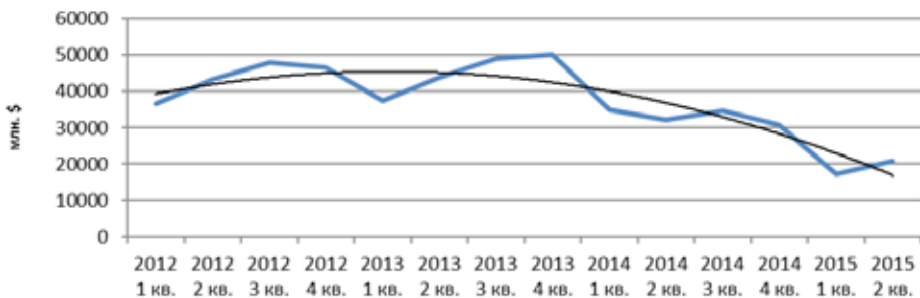

Рис. 8 Динаміка ВВП України (млн.\$ США)

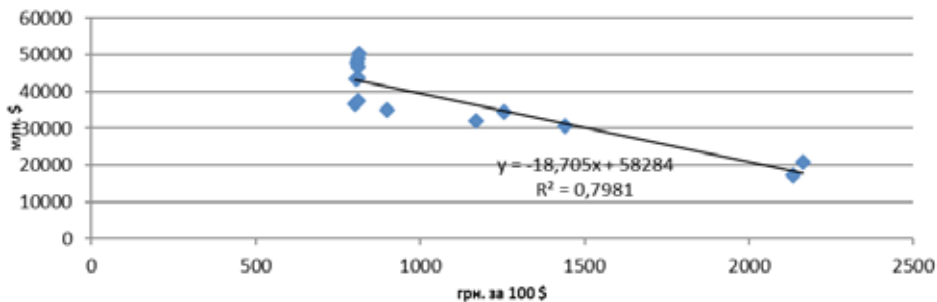

Рис. 9 Залежність між курсом долара та ВВП (млн.\$)

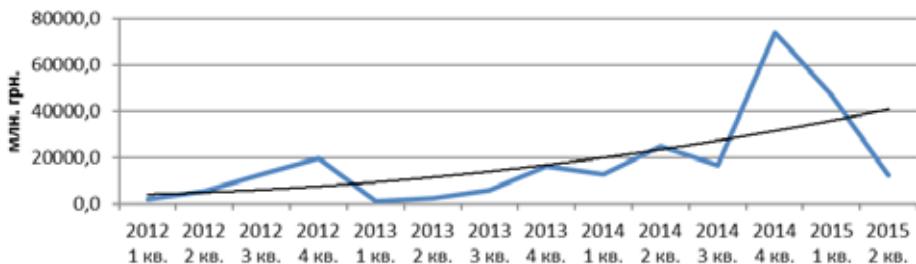

Рис. 10 Динаміка обсягу наданих коштів рефінансування (млн. грн.)

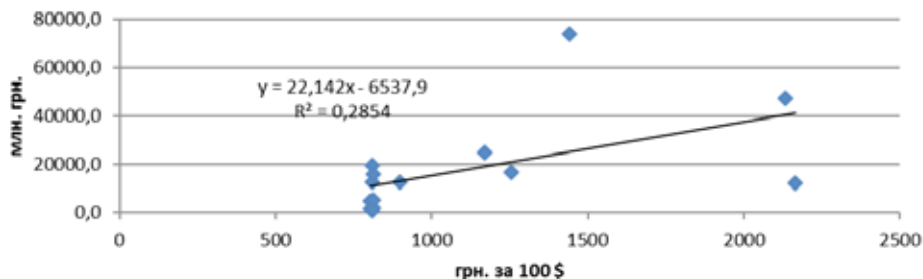

Рис. 11 Залежність між курсом долара та обсягом рефінансування НБУ (млн. грн.)

вартість через інфляцію, але порівняно з гривнею є стабільною валютою, тому ВВП, виражений у доларах, вважатимемо реальним. За графіком на рис. 6 можна побачити слабе зростання номінального ВВП у довгостроковому періоді, попри циклічність його зміни протягом кожного року. У той же час на рис. 8 спостерігається значне падіння реального ВВП з початку 2014 року.

На рис. 7 пряма, що відображує залежність між номінальним ВВП та курсом долара дуже слабо відхилена від горизонтального положення, що означає слабкий зв'язок між цими показниками. Коефіцієнт кореляції $r = 0.49$ підтверджує слабку пряму залежність.

Залежність між курсом долара та реальним ВВП більш зачуща (див. рис. 9): кутовий коефіцієнт лінії тренду складає -20.5 , тобто зв'язок обернений та значно щільніший. Коефіцієнт кореляції дорівнює $r = -0.893$. Від'ємне його значення пояснюється тим, що із зниженням реального ВВП в країні зменшується фізичний обсяг товарів та послуг. Оскільки в даному випадку їхня вартість виражена у доларах, то вона має зростати. Це призводить до зростання курсу долара по відношенню до національної валюти.

Останнім обраним для аналізу чинником є обсяг кредитів рефінансування, наданих НБУ комерційним банкам. На рис. 10 проілюстровано динаміку цього показника. Зростання обсягів таких коштів означає збільшення гривневої маси в розпорядженні комерційних банків, які, з одного боку використовують їх як джерело надання кредитів, збільшуючи гривневу масу в обігу. З іншого боку банки часто по-

Таблиця 2

Кореляційна матриця показників

	K\$	Os	Saldo	VVPgr	VVP	Refin
K\$	1.000	0.899	-0.158	0.490	-0.893	0.534
Os	0.899	1.000	-0.013	0.516	-0.756	0.290
Saldo	-0.158	-0.013	1.000	-0.211	0.200	-0.768
VVPgr	0.490	0.516	-0.211	1.000	-0.140	0.478
VVP	-0.893	-0.756	0.200	-0.140	1.000	-0.473
Refin	0.534	0.290	-0.768	0.478	-0.473	1.000

Таблиця 3

Значення думту-змінних у залежності від часу t

t	q1	q2	q3
1	1	0	0
2	0	1	0
3	0	0	1
4	0	0	0
5	1	0	0
6	0	1	0
7	0	0	1
8	0	0	0
9	1	0	0
10	0	1	0
11	0	0	1
12	0	0	0
13	1	0	0
14	0	1	0
15	0	0	1
16	0	0	0
17	1	0	0

рушують цільове використання рефінансування, скуповуючи на міжбанківському ринку валюту, адже в сучасних умовах валютні спекуляції є набагато прибутковішими, аніж операції з кредитування.

У будь-якому разі це призводить до знецінення гривні і зростання курсу долара. Це підтверджує графік на рис. 11. Розрахований коефіцієнт кореляції цих показників складає $r = 0.534$

Побудуємо кореляційну матрицю (табл. 2), з якої видно не лише коефіцієнти кореляції між курсом долара США до гривні та факторами впливу на нього, а й кореляційний зв'язок між самими факторами.

Економетрична модель для прогнозування валютного курсу

Для побудови економетричної моделі, що дозволить зробити прогноз курсу долара, використано програмний пакет *EViews*, який має широкі можливості для опрацювання часових рядів [3]. При побудові багатофакторної моделі часто виникає проблема мультиколінеарності, тобто тісного зв'язку між факторами. За даними таблиці 2 досить тісний зв'язок спостерігається між факторами *Os* та *VVP*, а також між *Saldo* та *Refin*, але, так як абсолютне значення цих коефіцієнтів кореляції не перевищує 0,8, то доцільно залишити в моделі всі чотири фактори [2]. Методом найменших квадратів побудовано лінійну модель залежності $K\$$ від *Os*, *Saldo*, *VVPgr*, *VVP* та *Refin*, результати якої наведено на рис. 12.

Значущість коефіцієнтів перевірено за критерієм Стьюдента [1] Найбільше значення *Prob* має фактор *VVPgr*, тому його виключено з моделі. Як видно з рис. 12, фактор *Saldo* залишається незначущим, але, так як значення ймовірності 0,1089 не є

Dependent Variable: K\$				
Method: Least Squares				
Date: 10/06/15 Time: 13:36				
Sample(adjusted): 2012:1 2015:2				
Included observations: 14 after adjusting endpoints				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1260.796	287.5231	4.385026	0.0018
OS	39.21809	8.214408	4.774305	0.0010
REFIN	0.008808	0.003014	2.922562	0.0170
SALDO	0.037697	0.021185	1.779410	0.1089
VVP	-0.017781	0.005486	-3.241331	0.0101
R-squared	0.957701	Mean dependent var		1109.860
Adjusted R-squared	0.938901	S.D. dependent var		485.2539
S.E. of regression	119.9457	Akaike info criterion		12.68441
Sum squared resid	129482.8	Schwarz criterion		12.91264
Log likelihood	-83.79086	F-statistic		50.94267
Durbin-Watson stat	2.805909	Prob(F-statistic)		0.000003

Рис. 12 Результати розрахунку параметрів лінійної економетричної моделі залежності курсу долара від чинників впливу

великим, то цей фактор доцільно залишити в моделі. Перевірка значущості моделі за *F*-критерієм Фішера теж дає хороший результат [1], тому модель в цілому можна вважати значущою. Отже, побудована лінійна модель має вигляд: $K\$ = 1260.796 + 39.218 \times Os + 0.009 \times Refin + 0.038 \times Saldo - 0.018 \times VVP$

Коефіцієнт при змінній *Saldo* не має сенсу якимсь чином інтерпретувати, оскільки фактор є незначущим, а всі інші коефіцієнти мають чітке економічне значення. Наприклад, при збільшенні ВВП України на 1 млн. \$ курс долара в середньому може знизитись на 0,018 грн. за 100 \$ США.

Підставивши числові значення змінних у лінійну модель можемо обчислити

Dependent Variable: OS				
Method: Least Squares				
Date: 10/06/15 Time: 14:29				
Sample(adjusted): 2012:1 2015:2				
Included observations: 14 after adjusting endpoints				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	13.06412	2.693767	4.849759	0.0005
T	-2.895740	0.826185	-3.504953	0.0049
T^2	0.260941	0.053576	4.870469	0.0005
R-squared	0.825253	Mean dependent var		10.26429
Adjusted R-squared	0.793481	S.D. dependent var		6.361907
S.E. of regression	2.891127	Akaike info criterion		5.148579
Sum squared resid	91.94476	Schwarz criterion		5.285520
Log likelihood	-33.04005	F-statistic		25.97412
Durbin-Watson stat	1.111279	Prob(F-statistic)		0.000068

Рис. 13 Квадратичний тренд залежності облікової ставки від часу

Dependent Variable: LOG(REFIN)				
Method: Least Squares				
Date: 10/06/15 Time: 14:44				
Sample(adjusted): 2012:1 2015:2				
Included observations: 14 after adjusting endpoints				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	7.784540	0.557133	13.97249	0.0000
T	0.190408	0.065432	2.910007	0.0131
R-squared	0.413723	Mean dependent var		9.212597
Adjusted R-squared	0.364867	S.D. dependent var		1.238364
S.E. of regression	0.986918	Akaike info criterion		2.943103
Sum squared resid	11.68808	Schwarz criterion		3.034397
Log likelihood	-18.60172	F-statistic		8.468139
Durbin-Watson stat	1.624846	Prob(F-statistic)		0.013081

Рис. 14 Експоненційний тренд залежності рефінансування від часу

Рівняння виду $VVP = 56470.58 - 1770.07 \times t - 12535.49 \times q1 - 7312.36 \times q2$ досить точно наближає фактичні значення ВВП України.

На основі побудованих трендів знайдено числові значення змінних O_s , $Refin$, $Saldo$, VVP для третього, четвертого кварталів 2015 року, та для першого кварталу 2016 року (табл. 4).

Підставивши ці значення в побудовану лінійну модель, отримано шукані значення прогнозованого курсу долара (табл. 5):

Висновки і пропозиції

Точність прогнозу наведеної економетричної моделі, звичайно, можна буде оцінити лише наприкінці періоду прогнозування. Зрозуміло, що перелік

Dependent Variable: SALDO				
Method: Least Squares				
Date: 10/06/15 Time: 14:56				
Sample(adjusted): 2012:1 2015:2				
Included observations: 14 after adjusting endpoints				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-2400.190	1923.806	-1.247626	0.2437
T	-169.1429	163.3711	-1.035329	0.3275
Q1	2342.690	1874.619	1.249689	0.2429
Q2	3864.833	1867.487	2.069537	0.0684
Q3	3257.857	2003.101	1.626407	0.1383
R-squared	0.395091	Mean dependent var		-1197.071
Adjusted R-squared	0.126243	S.D. dependent var		2615.796
S.E. of regression	2445.114	Akaike info criterion		18.71402
Sum squared resid	53807251	Schwarz criterion		18.94226
Log likelihood	-125.9982	F-statistic		1.469570
Durbin-Watson stat	2.537900	Prob(F-statistic)		0.289283

Рис. 15 Лінійний тренд залежності сальдо від часу з врахуванням сезонності

Таблиця 4

Прогнозовані значення факторів впливу на курс долара

	Os	Refin	Saldo	VVP
3 кв. 2015	28.340	41800.092	-1679.476	29919.500
4 кв. 2015	33.533	50567.351	-5106.476	28149.428
1 кв. 2016	39.248	61173.477	-2932.929	13843.869

Таблиця 5

Прогнозований курс долара США до гривні

	Курс долара США
3 кв. 2015	2145.084
4 кв. 2015	2328.268
1 кв. 2016	2982.131

Dependent Variable: VVP				
Method: Least Squares				
Date: 10/06/15 Time: 15:31				
Sample(adjusted): 2012:1 2015:2				
Included observations: 14 after adjusting endpoints				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	56470.58	3375.884	16.72764	0.0000
T	-1770.072	348.5049	-5.079044	0.0005
Q1	-12535.49	3382.623	-3.705848	0.0041
Q2	-7312.360	3382.623	-2.161743	0.0559
R-squared	0.795902	Mean dependent var		37524.22
Adjusted R-squared	0.734673	S.D. dependent var		10159.94
S.E. of regression	5233.379	Akaike info criterion		20.19846
Sum squared resid	2.74E+08	Schwarz criterion		20.38105
Log likelihood	-137.3892	F-statistic		12.99868
Durbin-Watson stat	0.398717	Prob(F-statistic)		0.000873

Рис. 16 Лінійний тренд залежності ВВП (млн. \$) від часу з врахуванням сезонності

факторів впливу, який було розглянуто в моделі, не є вичерпним. Особливо небезпечними є фактори неекономічної природи: очікування, паніка значної кількості суб'єктів фінансового ринку, штучні впливи на фінансовий ринок великих гравців з метою отримання вигоди від курсових коливань, форс-мажорні події, які є непередбачуваними і від яких останнім часом потерпає країна. Але за умови збереження наявних тенденцій економічних процесів можна очікувати значень курсу долара США до гривні близьких до тих, що було отримано за допомогою даної моделі.

Література:

1. Доугерти К. Введение в эконометрику / Доугерти К.; Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 2001. – XIV, 402 с. (Серия «Университетский учебник»).
2. Лук'яненко І. Економетрика: Підручник / І.Г. Лук'яненко, Л.І. Краснікова – К.: «Знання», КОО, 1998. – 493 с.

3. Молчанов И.Н. Компьютерный практикум по начальному курсу эконометрики (реализация на EViews). Практикум / И.Н. Молчанов, И.А. Герасимова ; Ростовский государственный экономический университет. – Ростов-н/Д., 2001. – 58 с.
4. Холден К. Економічне прогнозування: вступ / К.Холден, Д.А.Піл, Дж. Томпсон; Пер. з англ. – К.: Інформтехніка – ЕМЦ, 1999. – 216 с.
5. Макроекономічні показники. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу www.bank.gov.ua
6. Валовий внутрішній продукт України у фактичних цінах. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу www.ukrstat.gov.ua
7. Платежный баланс Украины. Финансовый портал Минфин. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://index.minfin.com.ua/>

Щепачева Е.Д.

Студентка 1 курса магистратуры

Учетно-финансового факультета

Направление: «Банковский менеджмент» СтГАУ

Научный руководитель:

к.э.н., доцент, Углицких О.Н.

**РОЛИ ФИНАНСОВЫХ ИНСТИТУТОВ
В РАЗВИТИИ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ.
ВЛИЯНИЕ СТРАН БРИКС НА МИРОВУЮ ЭКОНОМИКУ**

Ключевые слова: международные финансовые институты, БРИКС, банк, Всемирный банк, санкции, финансовая среда.

Международные валютно-кредитные и финансовые организации, которые объединяет общая цель – обеспечение целостности, развитие международного сотрудничества, стабилизации сложного и противоречивого всемирного хозяйства именуется, как Международные финансовые институты (МФИ). Их возникновение обусловлено главным образом развитием процесса глобализации в мировом хозяйстве, усилением нестабильности мировой валютной системы и мировых финансовых рынков. Сейчас они играют важную роль в поддержании сотрудничества стран в межгосударственном регулировании валютно-кредитных и финансовых отношений. [1]

Международные финансовые институты можно классифицировать в основном на частные институты, которые подразделяются на банки и небанковские институты, и публичные институты: национальные и наднациональные (Рис.1).

В развитии международных финансовых институтов банки выполняют три основные функции:

Рис. 1. Классификация международных финансовых институтов.

- международные платежи;
- посредничество балансового («интермедиарного») типа;
- посредничество внебалансового («мидлменного») типа.

Создание собственной финансовой сети, привлечение заграничной клиентуры; следование за клиентом; привлечение дешевых ресурсов иностранного финансового рынка, все это является мотивами для выхода банков на международные рынки.

Банки, занимающиеся внешнеэкономической деятельностью, подразделяют на два типа: отечественные (связанные корреспондентскими отношениями с зарубежными) и международные (имеющие зарубежные единицы).

Небанковские частные институты бывают «интермедиарного» типа (кредитные агентства, пенсионные фонды, ипотечные жилищные и коммерческие банки и т.д.) и финансовые институты рынка ценных бумаг.

Национальные институты подразделяются на:

- институты монетарной власти (центральный банк, федеральное агентство по страхованию депозитов, федеральная комиссия по ценным бумагам);
- институты фискальной власти (министерство финансов, таможенную службу, налоговое министерство). [2]

Наднациональные институты представлены глобальными и региональными институтами. Глобальные институты – это подразделения ООН (Международный валютный фонд, Всемирный банк). Региональными институтами являются Европейский банк реконструкции и развития на разных континентах, Европейский центральный банк.

Особенностью мировой финансовой системы заключается в том, что она складывается не только из отдельных стран или регионов, а выступает как наднациональная, т.е. в международном масштабе.

Существует Организация экономического сотрудничества и развития, которая является центром координации экономической политики и международных сопоставлений. Урегулированием государственного долга занимается Парижский клуб, а частной внешней задолженностью Лондонский клуб. В состав международного форума входит Восьмерка развитых государств: Великобритания, Италия, Канада, Франция, ФРГ, США, Япония. Россия вошла в состав в 1993 году. Исключением из системы международных финансовых институтов представляет Банк международных расчетов, который был образован еще в 1930 году.

Потребность в создании определенных клубов по определенным вопросам МФИ обусловлено:

- глобализацией хозяйственных связей;
- развитием межгосударственного регулирования, в том числе валютно-кредитных и финансовых отношений;
- необходимостью совместного решения проблем нестабильности мировой экономики, включая мировую валютную систему, рынки валют, кредитов, ценных бумаг, золота.

Существуют специализированные МФИ, такие как Карибский банк развития, Арабский фонд экономического и социального развития, Арабский фонд экономического развития Африки и др. В мировых финансовых институтах обычно

Рис. 2. Основные компоненты мировых финансовых центров.

применяется система «взвешенных голосов», для участия и влияния отдельных стран в институтах.

Мировые финансовые центры – центры сосредоточения банков и специализированных кредитно-финансовых институтов, осуществляющих международные валютные, кредитные и финансовые операции, сделки с ценными бумагами, золотом.

Для всех этих рынков характерна высокая степень унифицированности и взаимозависимости. Наряду с традиционными валютными, кредитными и депозитными операциями все большую степень взаимосвязи отдельных финансовых рынков современные электронные средства связи.

Крупные многонациональные банки, сосредоточенные в Лондоне, Токио, Нью-Йорке, Париже, Цюрихе, Франкфурте-на-Майне, Люксембурге, Сингапуре, Сянгане, являются основными операторами мировых финансовых центров. Среди них есть универсальные финансовые центры, такие как: Токийский и Нью-Йоркский, но есть и те, что отличаются специализацией:

- Лондон выполняет евровалютные операции, операции ценных бумаг, золота, фьючерсных сделок;

- Цюрих является надежным вариантом инвестирования капитала и ведущим рынком золота;

- Люксембург для Азиатско-Тихоокеанского региона играет роль фондоаккумулирующего рынка;

- центр международного синдицированного кредитования сосредоточен в Сянгане (КНР).

Международные финансовые институты выполняют следующие функции:

- сбережение финансовых ресурсов (функция накопления и последующего использования денежных средств);

- посредничество является основной функцией (процесс передачи средств сопровождается возникновением обязательств по их возврату и вознаграждению).

Международное финансовое регулирование можно подразделить на:

- регулирование иностранных (национальных) рынков;

- регулирование евровалютных, форексных операций. [3]

Уменьшение изменчивости финансовой среды, в которой работают экономические субъекты и проведение экономической политики, связано с межнациональным регулированием, к которому относят координирование

валютных интервенций денежной политики, унификацию финансового законодательства. Создание ценных бумаг с «плавающим» процентом, связанно с введением «плавающих» курсов в марте 1973 г., обострившее проблему покрытия финансовых рисков.

В настоящее время Российская Федерация является членом различных международных финансовых институтов, а также развивает сотрудничество с некоторыми из них на договорной основе.

Россия играет важную роль в реализации Инициативы по облегчению долгового бремени беднейших стран (Инициатива НРС). На сегодняшний день известно, что сумма долгов, которую списала страна составляет около \$140 миллиардов. Правда до сих пор остается около 50 кредиторов в их число входят: Босния и Герцеговина, Молдавия, Центральная Африканская Республика, Бурунди, Конго и Гвинея. В обмен на щедрость России, страна получает разного рода преимущества. Например, списание долгов КНДР и Кубе Россия смогла существенно усилить свое влияние в данных регионах. Простив долг Северной Корее, РФ смогла получить возможность участвовать в проекте реконструкции железнодорожной сети КНДР, а также получила доступ к минеральным ресурсам страны.

В свою очередь Россия, как должник, перед началом Первой мировой войны имела самый большой долг, который составлял 60 миллиардов рублей и равнялся 90% ВВП. В отличие от нашей страны, кредиторы не списывали нам долг, т.е. не пытались получить политическую выгоду, а терпеливо ждали больше века, выплату долгов России.

На сегодня, Всемирный банк спонсирует 25 проектов России. В свою очередь Банк активно сотрудничает с русскими специалистами, в процессе реализации своих проектов.

Взаимодействие с Международным валютным фондом, Группой Всемирного банка, Европейским банком реконструкции и развития позволяет России совершенствовать финансовые системы и государственные системы, укреплять свои позиции в сообществе развитых стран, способствует осуществлению социально-экономических реформ.

На текущий момент США и Евросоюз занимают главенствующие позиции на мировом рынке, они «диктуют» свои правила остальным, вводят санкции против тех стран, что решили пойти против их суверенитета, их политика больше направлена на страны с развитой экономикой, а, чтобы показать неправоту политики этих стран, БРИКС решил создать альтернативные институты больше ориентированные на развивающиеся страны.

Очередной саммит стран БРИКС, который состоялся в Уфе в июле 2015 года, принес ряд принятых важнейших решений направленных на создание альтернативных институтов глобального управления. Страны Бразилия, Россия, Индия, Китай и ЮАР решили объединиться потому, что США и Евросоюз злоупотребляли своим контролем над институтами глобального управления. Одним из рычагов стали санкции, которые ввели против России и Ирана, указывающие на то, что Запад может фактически принуждать те или иные страны следовать его интересам. А поскольку западные страны отказались менять подходы и/или реформировать эти институты, в итоге страны решили пойти по пути создания параллельных институтов, больше

ориентированных на развивающиеся страны и страны, стремящиеся не зависеть от воли США или Евросоюза.

В итоге 28 октября странами БРИКС был подписан договор о создании новых мировых финансовых институтов, которые могут потеснить МВФ (Международный валютный фонд) и Всемирный Банк. Главная их цель – создание более справедливого мира. Банк будет предоставлять кредит развивающимся странам, особенно для финансирования инфраструктурных проектов. Также странами БРИКС был подписан договор, в случае нового глобального кризиса был сформирован стабилизационный фонд, который будет поддерживать экономику держав-участников. Участвуя в финансировании проекта с участием более, чем одной страны БРИКС, усиливает взаимодействие между участниками. [4]

В документе стран БРИКС прописан ряд будущих инициатив:

– создание «Энергетического союза» БРИКС, его цель это учреждение энергетической ассоциации, а также создание международного центра исследований в энергетике;

– создание общей стратегии доступа к продовольствию наиболее уязвимых слоев населения, предполагающей сотрудничество в сельскохозяйственной сфере;

– также было предложение объединить БРИКС с ШОС (Шанхайская организация сотрудничества) и Евросоюзом. [4]

Но не смотря на видимые преимущества и силу БРИКС, есть и существенный недостаток – организация нацелена не на решение каких-то региональных задач или проектов, а на противодействие западному контролю институтами глобального управление и создание их альтернатив. В связи с такой позицией есть большая вероятность, что также против остальных стран-участниц будут введены соответствующие санкции, как и против России.

МФИ играют значимую роль в развитии экономики. Они отражают:

– состояние и развитие меняющейся международной денежной системы;

– состояние и изменение платежных балансов отдельных стран;

– состояние и изменение международных финансовых рынков;

– состояние и изменение международных финансовых корпораций;

– состояние и изменение международной банковской и инвестиционной деятельности.

В связи со сложившейся ситуацией на рынке, страны БРИКС внесут немаловажный вклад в историю развития МФИ, не исключается вероятность, что странам БРИКС удастся «подвинуть» главные институты мира, такие как Всемирный Банк, Европейский центральный банк. Устоявшийся строй МФИ может претерпеть изменения в ближайшее время, но в лучшую или худшую сторону, покажет только время.

Список использованных источников:

1. ЭБ «Труды ученых СтГАУ»: Учебно-методический комплекс по дисциплине «Финансовые рынки и финансово-кредитные институты»: по направлению 080300.68 «Финансы и кредит», магистерские программы «Корпоративные финансы», «Банковский менеджмент» / О. Н. Углицких, И. И. Глотова, Е. П. Томилина, Ю. Е. Клишина; СтГАУ. – Ставрополь, 2014.

2. Ефимов В.С. Финансы. Часть 2. – МИЭМП: Учебно-методический комплекс. Центр дистанционно образовательных технологий – 2010
3. Электронная библиотека диссертаций Российской государственной библиотеки <http://elibrary.rsl.ru/>
4. «Эксперт». 2015. №29: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://expert.ru/expert/2015/29/v-ufe-sozdaetsya-alternativnyij-mirovoj-poryadok/> (Дата обращения 30.10.2015)

УЗАГАЛЬНЕННЯ СУТНІСНОГО РОЗУМІННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «АДАПТАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА»

Ключові слова: підприємство, адаптація, середовище, функціонування

На сьогодні через динамічність стану економіки, необхідність трансформації систем господарювання та підходів управління перед підприємствами постає проблема пристосування до новостворених умов. Саме своєчасність та майстерності рішення цієї проблеми, яка впливає на подальшу долю функціонування підприємства, дозволяють розкрити прихований потенціал підприємства та показують його гнучкість перед нестабільністю факторів зовнішнього середовища [1].

Підприємство реагує не тільки на зміни в параметрах мікросередовища (у своєму найближчому оточенні), а й на зміни в макросередовищі (демографічні, політичні, економічні, техніко-екологічні, природні, культурні) в цілому. Увага підприємств має бути прикута не тільки до поточного стану внутрішніх справ, але і до розробки стратегії пристосування, яка б дозволила вижити в результаті змін, притаманних їх оточенню. Тому однією із головних задач, яку покликаний вирішити менеджмент на підприємстві є адаптація останнього до нових конкурентних умов. Вона проходить в рамках роботи по системному всебічному аналізу діяльності конкурентів, розробці стратегії конкурентної поведінки на ринку та реалізації заходів, передбачених бізнес-планом підприємства.

Одним із засобів ефективного господарювання підприємств виступає адаптація, способи якої дозволяють адекватно реагувати на зміни, що заважають ефективність діяльності підприємств, тим самим зменшуючи наслідки негативного впливу.

Огляд сучасної літератури з проблем дослідження сутності поняття «адаптація» показало, що спочатку воно використовувалось біологами для вираження процесу пристосування живих організмів до мінливих умов зовнішнього оточення. Вперше наукове пояснення пристосованості зробив Ч. Дарвін. У своїй праці «Походження видів шляхом природного відбору» він говорить про те, що «...адаптація – це пристосування в процесі еволюції будови, функцій, поведінки організмів до певних умов існування» [2; 3, с. 347]. З часом це поняття було запозичене представниками інших наук і сьогодні набуло широкого вжитку в галузях природних, гуманітарних, економічних, технічних наук, а також й в управлінні, у зв'язку зі вступом систем господарювання у ринкові відносини.

За сучасних умов економічне розуміння «адаптації» визначається як неперервний процес взаємодії внутрішнього середовища підприємства з зовнішнім, у зв'язку з чим система управління суб'єктів господарювання повинна забезпечувати адекватну і своєчасну реакцію на зміни оточуючого середовища та оптимальне пристосування.

Адаптацію розуміють також як здатність підприємства забезпечити раціональне функціонування його систем та підсистем. Розрізняють активну та пасивну адаптацію. Активна адаптація – це такий тип адаптації, що спрямований впливати на зовнішнє оточення, намагаючись його змінити та створити сприятливі умови для функціонування господарюючого суб'єкту. Вона передбачає формування переваг підприємства, використання сильних сторін підприємства та інноваційних технологій у різних сферах діяльності. Пасивною адаптацією називають такий тип адаптації, під час якого відбувається накопичення даних про зміни зовнішнього середовища та прогнозування його динаміки. Пасивна адаптація реалізується для формування виробничих резервів, які можна використати в мінливому зовнішньому середовищі.

Тобто, адаптація підприємства це рішення завдань управління підприємством в результаті нових умов економіки, що в свою чергу вимагає змін в діяльності підприємства. Трансформуються його цілі, реорганізуються господарські структури, відбуваються зміни в реалізації сфер діяльності підприємства. На перший план виходить формування економічних механізмів управління підприємством. Реалізація таких механізмів, орієнтованих на нові економічні умови, повинна бути розрахована на можливість довгострокового їх використання для швидкої та ефективної адаптації підприємства до динамічності його зовнішнього оточення.

З оглядом на наведені визначення терміну «адаптація підприємства» у сучасній науці можна побачити, що у даному понятті ключовими компонентами є: оновлення, корекція, реагування, здатність, процес, пристосування. Головна відмінність полягає у наповненні змісту кожного з цих компонентів:

Оновлення: методологічних та методичних принципів планування та прогнозування в ринкових умовах.

Корекція: управлінських рішень з урахуванням умов природного середовища та ринкових факторів.

Реагування: на зміну умов діяльності системи, на загрози та можливості внутрішнього та зовнішнього середовища, яке протидіє.

Здатність: оперативно реагувати на зміни і виробляти стратегію для прийняття управлінських рішень, які забезпечують нововведення; до цілеспрямованої поведінки системи у складних умовах; встановлення певної гармонії системи з навколишнім та внутрішнім середовищем; витримати конкуренцію на вільному ринку.

Процес: ефективної діяльності виробництва за допомогою прогнозування; зміни ринкового організаційно-економічного механізму діяльності підприємницьких структур; реагування на індукуючі фактори взаємодії підприємства з зовнішнім середовищем; пристосування будови та функцій системи до умов зовнішнього оточення.

Пристосування: цілей, стратегій та організаційної структури до нових соціально-економічних умов.

Підбиваючи певний підсумок огляду визначень поняття «адаптація підприємства» з літературних джерел, ми узагальнили думки деяких авторів, і вважаємо, що під адаптацією підприємства слід розуміти здатність швидкого реагування підприємств на різноманітні зміни в параметрах зовнішнього середовища, за допомогою ряду адекватних, цілеспрямованих дій, спрямованих на забезпечення максимальної ефективності їх функціонування.

Література:

1. Аналітика ринку Forex: [Електронний ресурс], 2009-2015. – Режим доступу: <http://www.fx57.net/> (Дата звернення: 25.10.2015).
2. Дарвін Ч., Походження видів шляхом природного відбору. Т. 3, М. – Л., 1939
3. Ячменьова В.М. Сутність понять «адаптація» та «адаптивність» // Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». – 2010.–№684.–С.346-353.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ТА НОРМ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Ключові слова: функції права, реалізація, реалізація функцій права, реалізація функцій адміністративного права.

Keywords: functions of law, realization, realization of functions of law, realization of functions of administrative law.

Сучасне розуміння реалізації норм адміністративного права представлено у працях вчених-адміністративістів, таких як: В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, О.М. Миколенко, а також зарубіжних: Ю.М. Козлов, Л.Л. Попов, Ю.М. Старилов, С.В. Тихомиров та інших. Проте на сьогодні не є достатньо дослідженим на науковому рівні поняття „реалізація функцій адміністративного права”, а також напрями її здійснення.

На нашу думку, досліджуючи реалізацію функцій адміністративного права, не варто протиставляти цей процес з реалізацією його норм. Ми вважаємо, що реалізація норм права є невід'ємним елементом реалізації його функцій.

Відомий теоретик Т.М. Радько зазначає, що термін „реалізація функцій права” означає досягнення цілей тієї чи іншої функції, втілення її в життя, виконання правом своєї соціальної ролі [1, 93]. Т.М. Радько розглядає реалізацію функцій права як реалізацію кожної окремої функції права, а також реалізацію ролі права у соціумі, яку, на нашу думку, неможливо розглядати відокремлено від здійснення функцій права. На наш погляд, право функціонує, виконує свою соціальну роль, досягає цілей та виконує власні завдання через функції права, реалізація яких власне і є реалізацією права як явища. Цікавим з теоретичної точки зору є дослідити співвідношення цих понять, прослідкувати їх тотожність чи відмінність.

Наприклад, А.І. Абрамов, звертаючи увагу у своїх дослідженнях проблем реалізації регулятивної функції права вказує, що поняття „реалізація регулятивної функції права” та „реалізація права” співвідносяться наступним чином. З одного боку, реалізація регулятивної функції ширша реалізації права, його норм – крім реалізації у правовідносинах, регулятивна функція права здійснюється шляхом встановлення, формування правових норм – правил поведінки. З іншого боку, при реалізації права відбувається реалізація всіх інших його функцій – охоронної, виховної та ін. З цієї точки зору поняття „реалізація права”, безумовно, ширше поняття „реалізація регулятивної функції права” [2, 9]. Вказане в контексті співвідношення реалізації саме регулятивної функції права з реалізацією норм права заслуговує на погодження, проте ми вважаємо, що розуміти співвідношення реалізації права та його функцій можна наступним чином.

Теоретичне дослідження цього питання надає можливість прийти до висновку про хибність розуміння реалізації норм права як повністю відокремленого елементу, який стосується виключно права проте не його функцій. Якщо розуміти право як систему норм і принципів, то розуміння функцій права можливе як функції його норм та принципів. Процес їх функціонування фактично стає процесом реалізації як норм, так і принципів права, що відбувається через правовий вплив та правове регулювання.

Вказані поняття не є тотожними, під „впливом” розуміються дія, яку певна особа чи предмет або явище виявляє стосовно іншої особи чи предмета [3, 751], а під „регулюванням” – дія за значенням регулювати, тобто впорядковувати що-небудь, керувати чимось, підкоряючи його відповідним правилам, певній системі [3, 480]. Результатом правового впливу є формування правових установок на правомірну поведінку у правосвідомості учасників адміністративних правовідносин. Здійснюючись через правове регулювання, реалізація функцій адміністративного права на етапі реального використання прав, виконання обов’язків, дотримання заборон, а також процесу правозастосування логічно переходить у форми реалізації норм адміністративного права.

Вказаний висновок у повній мірі відповідає дослідженням О.Ф. Скакун, яка не виділяє „реалізацію функцій права”, проте аналізуючи механізм дії способів правового регулювання вказує, що трьома способами правового регулювання (дозволяння, зобов’язання, заборони) відповідають три різновиди норм права: такий, що дозволяє (надає правомочностей); такий, що зобов’язує; такий, що забороняє, а також три форми реалізації права: використання, виконання, додержання [4, 496]. Тобто, дослідниця прямо вказує на відповідність форм реалізації норм права власне нормам права, які є засобами правового регулювання. Ми вважаємо, що варто погодитися з вказаним твердженням вченої, а також зробити наступне доповнення щодо реалізації, наприклад, регулятивної функції права.

Якщо форми реалізації норм права відповідають способам правового регулювання, а останнім – норми права за характером розпоряджень, а саме: дозвольні, зобов’язуючі, заборонні, що власне і є регулятивними, а регулятивні норми крім охоронних є видом норм права за функціональною направленістю, тобто за тими функціями які ці норми здійснюють, то можна прийти до висновку, що регулятивні норми реалізуються у формах реалізації норм права. Звідси приходимо до висновку, що регулятивна функція права здійснюється у формах реалізації норм права. Проте вказаний висновок зовсім не означає, що реалізацію функцій права потрібно розуміти виключно як реалізацію його норм. Факт недостатньої дослідженості на науковому рівні „реалізації функцій права” представниками як загальної теорії права, так і галузевих юридичних наук говорить лише про актуальність теми нашого дослідження, відсутність належного інтересу з боку науковців до даної теми, проте аж ніяк не про ототожнення вченими реалізації норм права з реалізацією його функцій.

Так, наприклад вчені-адміністративісти: Н.В. Александрова [5, 85], Ю.М. Козлов [6, 20], В.К. Колпаков [7, 76-77] та інші звертають увагу у своїх дослідженнях на форми реалізації норм права, проте не на реалізацію функцій адміністративного права. Вказана прогалина потребує свого заповнення відповідними дослідженнями, що нами планується здійснювати у подальших наукових пошуках.

Література:

1. Радько Т.Н. Методологические вопросы познания функций права / Т.Н. Радько. – Волгоград: НИ и РИО ВСШ МВД СССР, 1974. – 150 с.
2. Абрамов А.И. Проблемы реализации регулятивной функции права: Автореф. дис.... канд. юрид. наук. – Нижний Новгород, 2005. – 28 с.
3. Словник української мови: у 11 т. / І.К. Білодід та ін. – К.: Наукова думка. – Т. 4: 1973; – Т. 10: 1979. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua> (Дата звернення 27.10.2015).
4. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підруч. / О.Ф. Скакун. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.
5. Адміністративне право України: підруч.: в 2 т. / ред. В.Б. Авер'янов. – К.: Юридична думка, 2004. – Т. 1: Загальна частина. – 584 с.
6. Козлов Ю.М. Административное право: учеб. / Ю.М. Козлов. – М.: Юристъ, 1999. – 320 с.
7. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підруч. / В.К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 736 с.

Ярема Оксана Григорівна

доцент кафедри
адміністративно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент
Львівський державний університет
внутрішніх справ,
Львів

НЕДОЛІКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ

Банківська система в будь-якій країні є важливою складовою економіки та має значний вплив на діяльність та розвиток суспільства. З метою забезпечення стабільного та ефективного функціонування цієї системи держава створює умови та надає гарантії зайняття банківською діяльністю, головною з яких є банківська таємниця.

На сьогодні все більш актуальним стає питання щодо правового регулювання банківської таємниці, яке потребує серйозних наукових досліджень, оскільки розробка механізмів, що дозволяють забезпечити максимальний захист прав та законних інтересів громадян у відносинах з банками, набуває стратегічного значення.

Актуальність теми дослідження обумовлюється, в першу чергу, порівняною новизною для української правової системи інституту банківської таємниці взагалі, а також важливістю зазначеної теми для системи всього банківського законодавства нашої держави, досягненням стабільності банківської системи України та максимальною адаптацією її до норм міжнародного права.

Історія формування правового інституту банківської таємниці (у сучасному її розумінні) в Україні є порівняно короткою, тому з відсутністю будь-якого нормотворчого, а також правозастосовного досвіду у галузі правової охорони банківської таємниці в Україні пов'язана велика кількість прогалин та протиріч у правовому інституті банківської таємниці.

В сучасних умовах відносини, пов'язані з банківською таємницею регулюються Конституцією України, Законами України "Про банки і банківську діяльність"

від 7 грудня 2000 року, “Про Національний банк України” від 20 травня 1999 року, “Про інформацію” від 2 жовтня 1992 року, Цивільним кодексом України, а також Постановами Правління Національного банку України “Про затвердження правил зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці” від 14 липня 2006 року, “Про затвердження Правил з технічного захисту інформації для приміщень банків, у яких обробляються електронні банківські документи” від 4 липня 2007 року, рішеннями Конституційного суду України, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України та іншими нормативними актами.

Проблемам правового регулювання банківської таємниці значну увагу приділяли у своїх працях В. Л. Кротюк, Д. О. Гетьманцев, А. Шаповалова, С. Харламова, Ю. В. Ващенко, О. А. Костюченко, Н. Левицька, В. Мороз, Ю. Найда, О. П. Орлюк, Г. О. Світлична, Л. Стрельбицька, Л. Топалова та ін.

Інститут банківської таємниці є одним із головних інститутів банківського права, тому проблема його ефективності є надзвичайно важливою для кожної держави. В Україні це питання є першочерговим до вирішення, адже, аналіз чинного законодавства, що регулює питання банківської таємниці, дозволяє виявити цілу низку проблем та прогалин, які повинні бути враховані в майбутньому при розробці та прийнятті нових чи зміні вже існуючих нормативно-правових актів щодо банківської таємниці.

На сьогодні основоположним документом, який визначає правовий режим банківської таємниці в Україні, є Закон України “Про банки і банківську діяльність” в редакції від 7 грудня 2000 р. із змінами та доповненнями [1].

Відповідно до ст. 60 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, **банківська таємниця** – інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку у процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним чи третім особам при наданні послуг банку [1].

На думку вчених, наведене в законі визначення банківської таємниці має досить суттєвий недолік. Так, надане у Законі визначення захищає інтереси виключно клієнтів банку, тобто фізичних чи юридичних осіб, які користуються послугами банку. Наявність такого формулювання в законі позбавляє права на захист інформації про осіб, які в минулому були клієнтами банку, але перестали ними бути в порядку, встановленому законодавством та/чи укладеним з банком договором (наприклад, після розірвання договору про розрахунково-касове обслуговування, або припинення дії кредитного договору тощо) [2, с. 140].

Крім того, до кола інформації, яка охоплена режимом банківської таємниці, не включені відомості про особу, яка намагалася стати клієнтом банку, однак не стала ним через певні обставини [3].

Відповідно до чинного українського законодавства обов’язок по зберіганню банківської таємниці покладений лише на банки, тоді як у законодавствах зарубіжних країн (на прикладі Швейцарії) такий обов’язок покладений на банки, приватні банківські доми, ощадні каси, деякі фінансові компанії.

Тому, зазначені прогалини законодавства необхідно усунути, поширивши правовий режим банківської таємниці на відповідні правовідносини з приводу діяльності інших, крім банків, фінансово-кредитних установ.

Крім цього, доцільним є закріплення зобов’язання працівників банку й контролюючих органів зберігати банківську таємницю незалежно від того, продо-

вжує особа працювати в банківській сфері чи ні.

Підсумовуючи все вище викладене можна зазначити, що це, далеко не повний перелік недоліків, але усі вони сприяють тенденції до порушення законних способів захисту банківської таємниці, що є однією з основ довіри банку клієнтами інформації, власниками якої вони є.

Література:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року № 2121-III // Відомості Верховної Ради України.
2. Шаповалова А. Поняття банківської таємниці: проблеми захисту у кримінальному процесі України / А. Шаповалова // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 10. – С. 138–141.
3. Гетьманцев Д. О. Банківська таємниця: особливості її нормативно-правового регулювання в Україні та законодавстві зарубіжних країн: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Гетьманцев Данило Олександрович. – К., 2003. – 206 с.

Berdegulova L.A.

lecturer,

The candidate of Law Science,

Sterlitamak Branch of

Bashkir State University,

Sterlitamak, Russia

HISTORICAL ASPECTS OF QUASI-STATE FORMATIONS

Keywords: unrecognized states, the international recognition, self-determination, the parent state, the sovereignty.

If we look at the history of the phenomenon of unrecognized states, in essence, through the stage of self-proclaimed state was perhaps the majority of the world, from the Netherlands (the latter received international recognition only in 1648, ie 70 years after gaining de facto independence), the United States, Latin America and so on. d.

The first impulse to the emergence of unrecognized states has been linked with the struggle of a rising third estate against the feudal system and feudal state. So the alliance between the cantons, who later assumed the form of the Swiss Confederation (1291-1798; 1815-1848), which was an absolute break with the era dominated absolutist state model, based on the corresponding concept of state sovereignty.

Swiss model «of cantons Union», anticipating much later-established concept of «popular sovereignty» and the «social contract» was a break with all the previous experience and is therefore outlawed in terms of medieval jurists.

The epoch of Education and bourgeois revolutions has led to a celebration proclaimed Jean Rousseau a principle «one nation — one state» which had strongly pronounced унитаристскую interpretation and did not assume allocation in structure of the nation any corporate, territorial or ethnic общностей. The last has been connected by that «the collective will» incorporated people (the main subject of policy from the point of view of Jean Rousseau) relied uniform and indivisible, being embodied within the limits of «uniform and unseparable republic [1, P.504]. The nation was understood in this case not as type of an ethnic generality, and as community of citizens. Thus «the civil status» did not extend leading European powers on people «colonized «and» not civilized» the countries — that, apparently, did not allow them to apply for the legal form of statehood, transforming them in «guerrilla».

Violent splash in creation of the new «self-proclaimed» states was observed per 1917-1918 in connection with disintegration of existed empires (Russian, Austro-hungarian and Osmanli); one of these states were voluntary or is forced are eliminated, others have obtained the international recognition. Антанта has taken in their attitude of liberal enough position, having proclaimed the principle «the right of the nations to self-determination».

The World War II stimulated resistance of many national movements of nazi occupation and has set the stage for occurrence of a lot not recognized from the point of view of hitlerite «the new order» квазигосударственных formations (for example, guerrilla квазиреспублики, distributed the actions on many areas of Belarus and Ukraine). It is pos-

sible to recollect and a return example — created by nazis on a part of territory of France a puppet mode of Vichy (with objective of conservation under own control of the French colonies). Most consistently the model of not recognized state has been realized in the occupied Poland — on behalf of so-called «the internal state», created by the Poles, not wished to submit to nazi occupation and to cooperate with an occupation mode, and existed within 1939-1945.

The anti-colonial movement in the first half of the twentieth century. given the principle of «one nation – one state» an ethnic sense, speaking on behalf of the oppressed peoples concept that challenged dominant at that time the concept of international law, are not considered colonized peoples as a potential subject of international legal relations.

At the same time, the development of the momentum generated by the anti-colonial movement 50-60th., From a number of nations of the «Third World» manifested the desire to create their own «ethnic» statehood. Proponents of this approach tried to declare the source of state sovereignty and national self-determination is not subject to the nation as a collection of people, and certain ethnic communities can exercise their rights to «historic territory».

An expression of this trend in the 60-80-ies. the last century was the ethnic separatism (Basque, Kurdish, Irish in Ulster, Albanian within the Balkan region, and others.) with claims for independence. Movement of these peoples for the «national liberation» had taken place before, but in this period they found a new political and legal foundation.

References:

1. J.J. Rousseau. Selected Works. In three volumes. V.1. – M State. publishing house painter. lit-ry, 1961. – S.502.
2. Most current political encyclopedia. — M.: Eksmo. A. V. Belyakov, O. A. Matvejčev. 2009 // http://greater_political.academic.ru/38/

Berdegulova L.A.

lecturer,

The candidate of Law Science,
Sterlitamak Branch of
Bashkir State University,
Sterlitamak, Russia

THE GENESIS OF PARLIAMENTARISM IN THE QUASI-PUBLIC EDUCATION BY THE EXAMPLE OF THE REPUBLIC OF ABKHAZIA

Keywords: unrecognized states, the international recognition, self-determination, the parent state, the sovereignty.

Quasi public education in order to ensure proper functioning for themselves in matters of the State also followed the principles of the separation of State power. The separation of powers in the Republic of Abkhazia is built as follows: the Executive, headed by the President, the legislature and the judiciary. Close attention in this article give the legislature legislative power in the Republic of Abkhazia is implemented by a unicameral Parliament, received the name of the people's Assembly.

From a historical point of view, considering this question, it would be correct to recall the following prerequisites Abkhaz parliamentary system. In 1990, Abkhazia was proclaimed a sovereign Abkhaz Soviet Socialist Republic.

After the founding of the CIS and the refusal (to 1993). Georgia to become a member of the leadership of Abkhazia announced desire to self entering in the CIS.

In the summer of 1992 have increased the differences between Abkhazia and the Georgian leadership – mainly on constitutional.

The Abkhazian management has apprehended a cancelling of the Soviet constitution of Georgia, carried out by parliament of Georgia, as an actual cancelling of the independent status of Abkhazia.

On July, 23rd, 1992 the Supreme body of republic (at boycott of session from deputies-Georgians) has restored action of the Constitution of the Abkhazian Soviet republic of 1925 according to which Abkhazia is the sovereign state (this decision of the Supreme body of Abkhazia has not been recognized at the international level). The Supreme body was divided on two parts — Abkhazian and Georgian. Disagreements have led to a cruel confrontation.

In a present type the parliament of Abkhazia has been approved by the Constitution of Republic Abkhazia of 1994.

Powers of National assembly as maximum legislature of the state in conformity with article of 47 Constitutions PA are the following: 1) accepts the Constitution and laws of Republic Abkhazia; 2) makes of the decision about administrative – territorial variations; 3) hears messages of the President of Republic Abkhazia of position in the country, about the basic directions internal and foreign policy of the state and its realization; 4) considers and approves the state budget, carries out the control over its execution; 5) accepts criminal, criminally – remedial, исправительно – labour, civil, гражданско – remedial, arbitration

and other legislation, laws concerning *судоустройства* and prosecutor's offices; carries out other powers assigned to it by the Constitution and laws of Republic Abkhazia.

Elections in National assembly passed 23.11.1996r., 02.03.2002r., 04.03.2007r., 10.03.2012r. Following next elections are appointed to 2017, as parliament time in five years is selected.

Elections in National assembly of Abkhazia are carried out under the majority diagram. The positive tendency of improvement of quality of realization of elective process is marked.

By results of elections of 2012 it has not been fixed gross infringements. Observers including foreign, confirmed a high level of a transparency in the lead elections. Positive aspect is increase of a level of a competition in access to deputy mandates. So, 148 competitors applied for 35 deputy seats. And carrying out of the second round in view of sharp struggle between candidates was required.

While the international community generally do not recognize the elections as legitimate, it does not detract from the overall high level of compliance with international norms and standards specified selective.

We must remember that quality held elections do not solve all the problems of quasi-public entities.

References:

1. Most current political encyclopedia. — M.: Eksmo. A. V. Belyakov, O. A. Matvejčev. 2009 // http://greater_political.academic.ru/38/
2. The Civil Code of the Republic of Abkhazia on April 2, 2007 №1677-c-XIV//http://mvdra.org/doki/gr_kodeks.pdf
3. The Constitution of the Republic of Abkhazia // <http://worldconstitutions.ru/?p=121>

Алиева Ф.Т.

студентка 1 курса магистратуры (ОЗО)

Стерлитамакского филиала ФГБОУ ВПО

«Башкирский государственный университет»

(Научный руководитель – к.ю.н., доцент *Ишмухаметов Я.М.*)

СООТНОШЕНИЕ ИНСТИТУТА НАКАЗАНИЯ В УГОЛОВНОМ ПРАВЕ РОССИИ И США

Ключевые слова / Keywords: наказание / punishment, Россия / Russia, США / USA, различия / differences, общее / overall

Вопрос о понятии и сущности уголовного наказания является одним из центральных в теории и судебной практике. Для понятия института наказания важно знать историю его развития. Деятельность государства по назначению наказания за совершенные преступления является важнейшей составной частью его уголовной политики, содержание которой во многом зависит от смягчения, либо усиления репрессий, судебного наказания либо внесудебного карательного произвола.

Известно, что уголовное законодательство России и США существенно отличаются. И давайте рассмотрим некоторые отличия на примере такого института уголовного права, как наказание. Начнем с определения понятия «наказания» в уголовном праве США и России.

В Уголовном кодексе Российской Федерации (УК РФ) четко дается понятие «наказания». В соответствии со статьей 43 УК РФ наказание – это «мера государственного принуждения, назначаемая по приговору суда. Наказание применяется к лицу, признанному виновным в совершении преступления, и заключается в предусмотренных настоящим Кодексом лишении или ограничении прав и свобод этого лица». Отсюда мы видим, что определение понятия наказания дается в самом уголовном законе. Что касается определения наказания в США, то там нет единого определения понятия наказания. В науке уголовного права США существует множество определений. Одно из существующих определений: « Наказание – это любого рода мука, кара, страдания и ограничения, налагаемые на лицо в соответствии с нормами права и по приговору суда за совершенное им преступление или уголовное правонарушение либо за неисполнение обязанности, предусмотренной правовой нормой», – Д. Холл.

Следующее отличие вышеназванного института касается в определении цели наказания. В России она законодательно определена в УК РФ – восстановление социальной справедливости, а также в целях исправления осужденного и предупреждения совершения новых преступлений. В уголовном законодательстве США цель уголовного наказания не определена, но примерные цели перечислены в Модельном законе о назначении и исполнении наказаний (1978 г.). К ним можно отнести: наказать лицо, осужденное за уголовное деяние; назначение наказания, которое лицо заслуживает в соответствии с тяжестью совершенного им деяния и другие.

Еще одно отличие касается федеративного устройства. Так, уголовное наказание в России регулируется единым нормативным актом – УК РФ. Соответственно субъекты РФ не вправе принимать свои уголовные законы и применять свои наказания. А в США дело обстоит совсем иначе. Нет единого нормативного акта, регулирующего наказание, т.е. есть как федеральные нормативные акты, так и нормативные акты отдельных штатов. К тому же право здесь в основном прецедентное.

Отличия касаются также видов наказания. Есть, конечно, и общие виды наказания, например, штраф, лишение свободы на определенный срок, пожизненное лишение свободы. Но есть и различия. К ним можно отнести, например, probation, которая в США применяется как вид наказания, а в РФ является условным осуждением, т.е. не входит в перечень видов наказания в УК РФ.

Еще одним важным отличием является то, что в России субъектом привлечения к уголовной ответственности, а соответственно и наложения наказания, может быть только физическое лицо, а в США – как физическое, так и юридическое лицо.

Несмотря на то, что существует множество различий, в институте наказания в уголовном праве России и США все же есть и общие черты. К ним можно отнести следующие: наказание налагается от имени государства; оно является принудительным; назначается приговором суда; применяется к лицу, признанному виновным в совершении преступления; размер и тип наказания определенным образом зависят от причиненного вреда, то есть они пропорциональны серьезности вреда, а также отягчаются или смягчаются с учетом личности правонарушителя, его мотивов; существуют схожие виды наказаний: штраф, лишение права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью, арест, лишение свободы на определенный срок, пожизненное лишение свободы.

Литература

1. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13.06.1996 № 63-ФЗ (в ред. от 13.07.2015) // Российская газета № 113, 18.06.1996 // СПС Гарант.
2. Для студентов: [электронный ресурс] // Режим доступа: Law-student.ru (Дата обращения 10.10.2015).
3. Уголовное право РФ. Общая часть / Под ред. Клюевой Н.О. – М.: Норма, 2012. – 105 – 110с.

